

HAR DU HØRT OM SKRIVETOLKNING?

AF ANNE RUMLAND ØSTRYGAARD

Skrivetolkning er et emne, som Vuxendövas Nordiska Råd (VDNR) synes var stærkt underbelyst. VDNR-udvalget var ikke i tvivl om, at emnet skulle med på deres seminar den 24. september på Amager i Danmark. Skrivetolkning er ganske enkelt: Personer med hørenedsættelse kan følge med i samtaler ved hjælp af tolke, der oversætter det sagte ord til skrift. Men der er masser at tage fat i om emnet, som det fremgik på seminaret, der udover skrivetolkning også omhandlede Cochlear Implants (CI).

25 deltagere var med fra salen i Danmark, mens 25 andre var tilmeldt online – en så langt væk som i Pakistan. Flere af oplægsholderne befandt sig i udlandet, og Peter Lundh, tidligere ingeniør ved Oticon og en af de drivende kræfter bag seminaret, fortalte, at det var første gang, de prøvede at have online-oplægsholdere. Det hele blev ekstra kompliceret af, at der undervejs blev skrivetolket og oversat fra engelsk til de skandinaviske sprog.

En af oplægsholderne, Bo Kragelund fra Den Nationale Tolkemyndighed (DNTM), lavede en grundig gennemgang af, hvilke myndigheder der har ansvaret for at bevillige tolke i de forskellige situationer. Han

fortalte, at fem procent af DNTMs 23.000 årlige tolkebevillinger går til skrivetolkning.

Men måske skal det tal op?, lød det fra salen. Bo Kragelund påpegede, at ressourcerne i DNTM ikke rakte til markedsføring. Kun til oplysninger på deres hjemmeside.

AUTOMATISKE OVERSÆTTELSER

Bo Kragelund tog også et kig ind i fremtiden. Han regner med, at man snart ville kunne få briller, som oversætter tale til tekst i synsfeltet.

– Om fem til syv år vil tale meget nemt kunne blive oversat til tekst. Endda til forskellige sprog, mente han.

Gik du glip af VDNRs seminar om skrivetolkning og Cochlear Implant den 24. september? Her får du højdepunkterne fra dagen.

Og her landede vi midt i et såkaldt godt spørgsmål. For er de automatiske oversættelser gode nok? Vil der i fremtiden stadig være brug for menneskelige skrivetolke?

FORTOLKNING VIGTIG

Flere deltagere, deriblandt en finne, der præsenterede sig som Sari, fremførte i dagens løb, at automatisering af tale til tekst ifølge dem ikke giver mening uden, at der er en fortolker indover.

En anden finne, oplægsholderen Liisa Sammalpenger fra den finske høreorganisation, Kuuloliitto, var med online fra hjemlandet. Hun viste et eksempel, hvor hun brugte sin mobiltelefon til at oversætte tale til tekst hos tandlægen. Også en tur på museum med vennerne gav mening på den måde. Ved at tale til sin mobiltelefon og få det oversat til tekst, fik vennerne adgang til hinandens kommentarer.

Liisa Sammalpenger præsenterede også en undersøgelse af forskellene på skrivetolkning i de nordiske lande. Danmark har flest begrænsninger, mens Finland er mest fleksibel. Men, på trods af forskellene, er der enighed om ret til hjælp, hvilket ikke nødvendigvis er tilfældet i andre lande.

” Hvis det er vigtigt for dig at tale med børn bag i bilen, vil vi øve den situation med dig,

SIGER FORSKEREN ABIGAL KRESSNER OM CI-REHABILITERING.

Hun stillede om til sin fagfælle i Estland, Teet Kallaste, som gennemgik fødslen af skrivetolkning i Estland i 2014 til i dag, hvor de har 13 såkaldte 'interpreters' – tale-til-tekst-tolke.

Netop ordet 'interpreter' er interessant. Skrivetolken er en 'fortolker'. Ikke en 'reporter' eller transkribent. Denne pointe fremførte lingvisten Ulf Norberg fra sit sæde i Stockholm. Den, og meget andet om emnet skrivetolkning, har han savnet en bog om og har derfor taget initiativ til en håndbog, som udkommer snart.

– Et af vores mål med bogen er, at vi vil vise kompleksiteten i skrivetolkning, fortalte docenten over skærmen.

CI-BRUGERE OG MUSIK

Blandt de oplægsholdere, som var fysisk til stede, var Jeremy Marozeau fra DTU. Han forsker i, hvorfor folk med CI lytter til musik. I et CI erstatter 20 elektroder det, som 3.000 små fimrehår ellers klarer – og det må da påvirke lyd kvaliteten negativt?

– Jeg blev ved med at møde mennesker, som – på trods af deres CI – til min forundring stadigvæk var meget engagerede i musik. Pitch og klang var

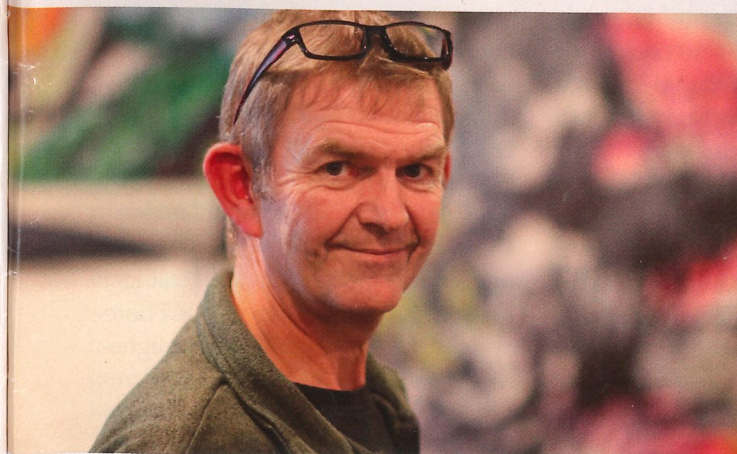
svært for dem. Men de elskede musik! Hvordan var det muligt? sagde han.

Efter en gennemgang af en række hypoteser og undersøgelser, konkluderede Jeremy Marozeau, at CI-brugere kan elske musik lige så højt som almindeligt hørende. Men at de bruger andre veje for at komme derhen. Især rytme og fornemmelse for intensitet i musikken – det sidste er CI-brugere endda bedre til at fornemme, end almindeligt hørende er. Også forskeren Abigal Kressner fra DTU var fysisk til stede. Hun præsenterede sig selv og holdet på det relativt nye Copenhagen Hearing and Balance Center på Rigshospitalet, hvor dagligt klinisk arbejde kombineres med forskning.

De vil gerne vise, hvor vigtigt langvarig og struktureret rehabilitering er for CI-brugerne. Deres fokus er, at CI-brugeren skal øve forskellige situationer med klinikeren. Især det, som volder den enkelte person særligt besvær og som er særligt vigtigt for personen. Til det formål arbejder de med lyd stille rum, som kan kopiere talesituationer og scenarier fra den virkelige verden.

Snart vil man kunne få briller, som oversætter tale til tekst i synsfeltet,” spår Bo Kragelund, leder af Den Nationale Tolkemyndighed

Forskeren, Jeremy Marozeau: CI-brugere kan elske musik lige så højt som almindeligt hørende.

VAR TILHØRERNE GLADE?

Efter seminarets afslutning talte Hørelsen blandt andet med deltageren Karin Hovgaard Christensen fra Gentofte, der havde fået meget med sig.

– Især et indblik i, at skrivetolkning ikke kun handler om hastighed, men også om kvalitet i sproget. Dét som lingvisten (Ulf Norberg, red.) talte om, sagde hun og vurderede, at det var et meget velsmurt arrangement, hvor alle tekniske muligheder blev taget i brug.

Og hvad sagde arrangørerne selv? – I betragtning af at det var første gang, synes jeg, at det gik godt, sagde en besked en Peter Lundh.

Seminaret var arrangeret af VDNR-formand Trine Lindhardt Gaarsdahl, Aida Regel Poulsen fra Høreforeningens høreapparats- og rehabiliteringsudvalg og Peter Lundh fra døvblevne- og tolkebrugerudvalget. Til næste år finder seminaret sted i Riga i Letland.

